

Аннотация к рабочей программе по родному (бурятскому) языку 4 класс
4-дэхи классай буряад хэлэ үзэхэ тобшо тайлбари иимэ журамшуулхан баримта бэшэгүүд дээрэ үндэһэлнэ:

- Конституция РФ;
- Федеральный Закон «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 №273-ФЗ;
- Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 22.03.2021 № 115 «Об утверждении порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам – образовательным программам начального общего, основного общего и среднего общего образования»;
- Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 06.10.2009 №373 «Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования» (в редакции приказа Министерства образования и науки РФ от 11.12.2020 №712);
- Постановление главного государственного санитарного врача РФ от 28 сентября 2020г. № 28 «Об утверждении санитарных правил СП 2.4.3648-20 «Санитарно – эпидемиологические требования к организациям воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи»;
- Постановление главного государственного санитарного врача РФ от 28 января 2021г. № 2 «Об утверждении санитарных правил и норм СанПин 1.2. 3685 -21 «Гигиенические нормативы и требования к обеспечению безопасности и (или) безвредности для человека факторов среды обитания»;
- Правила СП 3.1/ 2.4.3598-20 «Санитарно - эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации работы образовательных организаций и других объектов социальной инфраструктуры для детей и молодежи в условиях распространения новой коронавирусной инфекции (COVID-19)», утвержденным постановлением главного санитарного врача РФ от 30.06.2020г. № 16 в целях предупреждения новой коронавирусной инфекции;
- Приказ Министерства просвещения России от 20.05.2020 N 254 "Об утверждении федерального перечня учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования, осуществляющие образовательную деятельность»;
- Закон Республики Бурятия от 13.12.2013г. № 240-V «Об образовании в Республике Бурятия».
- Устав МБОУ Могсохонская средняя общеобразовательная школа имени Дамдинжапова Ц-Д.Ж.
- Образовательная программа начального общего образования МБОУ Могсохонская СОШ имени Дамдинжапова Ц-Д.Ж.
- Учебный план МБОУ Могсохонская СОШ;
- Положение о рабочей программе;
- Положение о текущем контроле успеваемости и промежуточной аттестации учащихся.

4-дэхи классай буряад хэлэ үзэлгын программа «Буряад хэлэн» гэхэн эхин хургуулийн программа дээрэ үндэһэлнэ (авторынь Р.С.Дылыкова). Буряад Уласай Болбосоролой болон эрдэм ухаанай яаманаар зүбшөөгдэхэн Р.С.Дылыкова, Т.Б.Базаргуруева, Д.Б. Дугарова авторнуудай «Буряад хэлэн» Улаан –Үдэ, «Бэлиг» хэблэлэй, 2016 оной 4-дэхи классай хуралсалай ном хэрэглэгдэнэ.

Могсохоной юрэнхы болбосоролой дунда хургуулийн хуралсалай түсэбэй ёһоор 4-дэхи классай буряад хэлэндэ 102 час үгтэнэ, неделиин 3 час.

4-дэхи класста буряад хэлэ үзэлгын зорилгонууд.

Буряад хэлэн хургуулида гол шухала предметүүдэйн нэгэн болоно. Юундэб гэхэдэ:

- хургуулида хурагшадые арадай ниитын байдалда аргагүй ехэ үүргэ дүүргэдэг хэлэндэ (аман болон бэшэмэл хэлэндэ) хургана;
- хурагшад өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ арадайнгаа ниитын байдалтай, ажахытай, байгаалитай танилсана гэшэ. Түрэлхи хэлэн хурагшадтай бэшэ предметүүдые үзэхэдэнэ үндэхэ хууринь боложо үгэнэ. Тиимэхэ түрэлхи хэлэээ хайн мэдэхэн хурагша ород, хари хэлэнүүдые бэлээр, гүнзэгыгөөр ойлгодог, шудалдаг гэшэ;
- түрэлхи хэлэ үзэхэдөө хурагшадтай ухаан бодол хүгжэдэг. Түрэлхи хэлэнэйнгээ фонетикэ, грамматика, орфографи (бэшэмэл хэлэн), орфоэпи (аман хэлэн), лексикэ, стилистикэ (үгын найруулга) үзэхэдөө хурагшад ухаан бодолоороо бодожо, логическа тобшололнуудые хэнэ. Өөрынгөө түрэлхи хэлэнэй онсо илгаануудые бэшэ хэлэнүүдтэй (илангаяа ород хэлэтэй) сасуулна, онсо илгаануудыень илгаруулна. Иигэжэ хурагшадтай ухаан бодол саашадаа хүгжэнэ гэшэ;
- түрэлхи хэлэн хурагшадаа хүмүүжүүлхэ гол зэмсэгынь болоно; тэдэнэр өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ буряад арадайнгаа түүхэ, уг гарбал, соёл, ёһо заншалнуудтай танилсажа, дуратай болоно, сэгнэжэ хурана. Энэ хэрэгтэ аргагүй ехэ үүргэ түрэлхи хэлэн дүүргэнэ гэшэ.

Эхин хургуулида буряад хэлэ заалгын гол зорилгонь хадаа хурагшадые литературна хэлэнэй нормодо, аман болон бэшэгэй хэлэндэ үргэнөөр, мүн зүбөөр хурагшадаа хэлүүлжэ хургалга болоно.

Багша хурагшадаа литературна хэлэнэйнгээ гол түлэб фонетическэ болон синтаксическа онсо илгаануудые ехэнхидээ ойлгуулха ёһотой. Энэ ойлгоһон мэдэсэнүүдыеень бодото байдал дээрэ хурагшадтаа хэрэглүүлжэ хургаха, зүбөөр, уран гоёор, найруулан уншуулжа, аман хэлээр хэрэглэгдэхэн гү, али бэшэгдэхэн юумээр удхын, логическа талаһаа зүбөөр зохёогдоһон бэе бээтэйгээ холбоотой, бэе бэеһээ дулдыдаһан юрын мэдүүлэлнүүдые зохёолгожо, хэлүүлжэ, бэшүүлжэ хургаха; орфографическа болон сэглэлтын гол түлэб дүримүүдые ойлгуулаад, зүбөөр, алдуугүйгөөр хурагшадые бэшүүлжэ хургаха; үгэнүүдые болон тэдэнэй дүрсэнүүдые аман хэлэндээ литературнаар үгүүлжэ хургаха; хурагшадайнгаа нютаг хэлэнүүдэй алдуунуудые уридшалан мэдэжэ абаад, бодото дээрэнэ заһаха. Эхин хургуулиин багшанар иимэрхүү зорилгонуудые бээлүүлхэээ оролдохо болоно.

«Буряад хэлэн» программын гол бүлэгүүд.

1. Хэлэлгын хубинууд.
2. Дахуул үгэнүүд.
3. Түлөөнэй нэрэ.
4. Үйлэ үгэнүүд.
5. Үйлэ үгын частицанууд.
6. Тэмдэгэй нэрэ.
7. Тоогой нэрэ.
8. Дайбар үгэ (Наречи).
9. Мэдүүлэл.
10. Хэлэлгын нюусанууд.
11. Эрьежэ хойшоо харагты.